

Asia: VN/2821/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Ehdotus selkeyttää kasvatuksellisten käytäntöjen toteuttamista toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa ja mahdollistaa lasten yhdenvertaisen kohtelun perhekodeissa ja siten turvaa kaikkien lasten oikeuden tasapainoiseen kehitykseen ja ikätasoiseen suojeluun. Tällä hetkellä sijoitetun lapsen oikeus erityiseen suojeluun, esimerkiksi sosiaalisen median käyttöön liittyen, on ollut vaihtelevaa. Sijoitettu lapsi on jäänyt turvattomampaan asemaan perhehoitajan biologisiin lapsiin nähden, koska esimerkiksi puhelimen käyttöä ei ole voitu sijoitetun lapsen osalta rajoittaa. Tällä on vaikutuksia myös koulumenestykseen ja vapaa-ajan harrastuksiin.

Yksi yleisimmistä syistä valita sijoituspaikaksi laitos perhehoidon sijasta on mahdollinen perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten tarve. Vaikeus rajan vetoon kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon turvaamisen ja perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välillä on perhehoidon arjessa vienyt perhehoitajalta mahdollisuuden lähes minkäänlaiseen rajojen määrittelyyn lapsen ollessa eri mieltä. Tämä näkyy etenkin murrosikäisten perhehoitoon sijoitettujen nuorten sijaishuoltopaikan muutoksina laitoshoidon. Myös perhehoidossa kasvavalla nuorella tulee olla oikeus ikätasoiseen rajojen kokeiluun ja auktoriteettien haastamiseen turvallisessa kasvuympäristössä sekä perhehoitajille mahdollisuuden vastata nuoren kehitykselliseen tarpeeseen osana itsenäistymiseen kuuluvaa irtautumista.

Ehdotus tukee vahvasti perhehoitajien kasvatustehtävää ja mahdollistaa perheen kasvuympäristönä entistä useammalle lapselle ja nuorelle. Tällä on sekä inhimillisiä että taloudellisia vaikutuksia. Suomi on huomattavasti jäljessä muista Pohjoismaista perhehoidon osuudessa sijaishuollon kokonaisuudessa. Ehdotetut muutokset ovat merkittävä keino lisätä perhehoidon osuutta sekä perhehoitajien arvostusta sijoitettujen lasten tasapainoisen kehityksen ja erityisen suojelun turvaajina. Samalla perhehoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kasvatusyhteistyö vahvistuu entisestään, joka vahvistaa myös lapsen oikeuksien toteutumista ja osallisuuden kokemusta.

b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?

Ehdotus selkeyttää merkittävästi lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten erottamista perhehoidossa. Ensisijainen keskustelu lapsen kanssa tukee sekä lapsen osallisuutta että perhehoitajan kasvatustehtävää. Mahdollisuus aikuisjohtoiseen kasvatukseen myös haastavissa tilanteissa, vahvistaa lapsen turvallisuutta ja luottamussuhdetta hoitaviin aikuisiin. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa on käytössä selkeä tehtävien ja roolien jako perhehoitajan, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja perhehoitajan vastuutyöntekijän välillä. Onkin luontevaa, että päätöksenteko lasta koskevissa asioissa säilyy lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä ja virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä tilanteissa sosiaalipäivystyksellä. Selkeä rakenne tukee perhehoitajan ja lapsen vastuusosiaalityöntekijän kasvatuskumppanuutta

2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?

-

a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?

-

b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyttä?

-

c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?

-

d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?

-

4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.

-

62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko

-

64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa

-

65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa

-

66 § Henkilöntarkastus

-

66 a § Henkilönkatsastus

-

67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

-

68 § Kiinnipitäminen laitoksessa

-

68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi

-

69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 b § Lapsen kiinniotto

-

69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen

-

69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa

-

71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana

-

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

-

6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.

-

7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaavatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.

-

8. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä.

-

Ahokas Minna
Suomen Perhehoitajat ry